

Vīnes tēzes par valodas politiku –

11+1 prasība stiprināt sociālo līdzdalību

Vīnes tēzes par valodas politiku pirms XVII Starptautiskā Vācu valodas kongresa Vīnē ([IDT 2022](#)) izstrādāja starptautiska ekspertu grupa (skat. [šeit](#)).

Tās tika prezentētas kongresa laikā un apstiprinātas noslēguma pasākumā 2022. gada 20. augustā.

Tēzes ir paredzētas gan politiķiem, gan ekspertiem un izveidotas saskaņā ar kongresa moto *līdzdalība ar valodu (mit.sprache. teil.haben).

Valodas mācīšanās, mācīšanas un profesionālas valodas apguves galvenais mērķis ir diskursa prasmju attīstīšana, kas prasa atbildīgu līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā, nodrošina un veicina sabiedrības vienlīdzīgu līdzdalību.

1. Vācu valodas apguve notiek **daudzvalodu sabiedrībā**. Izglītojamiem ir sava daudzvalodu un multikulturālā pieredze, kas jāņem vērā mācību procesā. Valodas politikai, kura izmanto sabiedrības un individuālos resursus, kā arī ievēro globālās un reģionālās perspektīvas un iespējas, tas jāatbalsta. Sabiedrības lingvistiskajai un kultūru daudzveidībai jāatspoguļojas mācību materiālos un mācību iespējās, mācību programmās un to satura izvēlē, apmācībā, profesionālajā un tālākizglītībā, kā arī pētniecībā.
2. **Starptautiskā sadarbība** jāveicina un jāatbalsta finansiāli un struktuāli. Seviski veiksmīgi tā norit, ja visu iesaistīto pušu sadarbība balstīta uz vienlīdzīgu, atklātu un pārredzamu pieredzes apmaiņu un tiek nodrošināti atbilstoši pamatnosacījumi. Īpaši jāatbalsta un jāstiprina valodu asociāciju pozīcijas, lai tās varētu pildīt savu uzdevumu, veidot vācu valodas kā svešvalodas un / vai otrās valodas zināšanu tīklu un nodot zināšanas tālāk.
3. Vācu valodas mācīšanās un mācīšanas pamatprincips sasaucas ar ideju, ka **valodas kompetencei** jau pašā valodas apguves sākumā jābalstās uz **pašvadītu mācīšanos, līdzdalību** sabiedrībā un darba vietā. Ņemot vērā atšķirīgās intereses un vajadzības, izglītojamiem jāsaņem uz viņu vajadzībām orientēts un daudzveidīgs piedāvājumu klāsts. Viņi nav jāuztver kā "cilvēkresursi", bet jānovērtē un jāaizsargā kā subjekti ar savu cilvēcisko cieņu. Tas attiecas uz vācu valodas apguvi profesionālajā izglītībā, pieaugušo izglītību darba vidē, kā arī valodu mācīšanu un mācīšanos kopumā.
4. Valodas apguve var dot iespēju piedalīties sociālajos procesos. Tāpēc valodu apmācībai migrācijas kontekstā jāņem vērā **migrantu dzīves realitāte** un valodas nepieciešamība, lai orientētos darba un ikdienas vajadzībās. Valodas prasme jānošķir no imigrācijas problēmām un to nedrīkst uzskatīt par galveno prasību darba tirgū vai nepieciešamo sociālo pabalstu iegūšanai. Valodu nedrīkst ļaunprātīgi izmantot kā diskriminācijas līdzekli.
5. Vācu valodas stundas **skolās** visā pasaulē jāveido tā, lai **skolēnu lingvistiskais potenciāls** tiktu izmantots kā resurss, kas stiprinātu valodas saikni ar profesionālo izglītošanos un starpdisciplināro prasmju apguvi no mācību uzsākšanas līdz skolas absolvēšanai.
6. Valstij augstākās izglītības kontekstā jānodrošina un jāpaplašina **stipendiju programmu un pētniecības finansējums**, lai palielinātu studentu, skolotāju un pētnieku mobilitātes un sadarbības iespējas, kas dod būtisku ieguldījumu valodas apgūvē. Neatkarīgi no

sociālekonomiskās izcelsmes jānodrošina piekļuve vēlamajiem studiju un pētniecības piedāvājumiem, īpaši uzturoties oficiāli vāciski runājošajās valstīs.

7. Izglītības politika nedrīkst monopolizēt vai ierobežot **pētniecību**. Tās pētījuma priekšmetam vācu valodai kā svešvalodai un / vai otrajai valodai (DaF / DaZ) jānodrošina **brīvība un daudzveidība**. Izglītības politikai ir jāatzīst vācu valodas kā svešvalodas un / vai otrās valodas pētījumu rezultāti un jāīsteno ar atbilstošu pasākumu palīdzību. Starpdisciplināra un starptautiska sadarbība pētniecībā jāatbalsta un jāsekmē tāpat kā zinātniskās komunikācijas atvēršana globālajai speciālistu kopienai un plašai sabiedrībai.
8. **Skolotājiem** visā pasaulē ir jābūt **pieejamai augstvērtīgai kvalifikācijai**, kas atbilst augstām prasībām, ievērojot kvalitātes standartus un ņemot vērā arī jaunākās aktualitātes šajā priekšmetā, kā arī reģionālās un institucionālās atšķirības mācīšanas un mācīšanās kultūrā. Dažādas finanšu prasības nedrīkst radīt šķēršļus. Ar visiem iespējamiem līdzekļiem jāveicina un jānovērtē dalība profesionālajā pilnveidē.
9. Jāuzlabo mācību spēku **darba apstākļi** skolās un ārpus tām. Tas attiecas uz atbilstošu atalgojumu, līdzsvaru starp darbu kontaktstundu laikā un gatavošanos stundām, kā arī jā rūpējas par nodarbinātību ilgtermiņā ar izaugsmes un tālākas kvalifikācijas iespējām.
10. **Digitālā transformācija** ir radījusi dažādas jaunas iespējas valodu apguvei un pašvadītam mācību procesam, piemēram, neklātienē / tiešsaistes stundām, pašmācībai un virtuālajai klasei. Digitalizācija veicina un atvieglo arī starptautisko sadarbību pētniecības un valodas politikas jomā. Tomēr digitālie piedāvājumi nevar aizstāt pieredzes apmaiņu klātienē sanāksmēs, un tie nedrīkst novest pie personāla resursu samazināšanas.
Lai digitalizācija nepadzījinātu jau esošās atšķirības, piekļuve digitālajai pasaulei jānodrošina ikvienam, piemēram, piedāvājot atbilstošu tehnisko aprīkojumu un apmācības iespējas.
11. Ar vācu valodas mācīšanos saprot valodas izglītību, kas ietver arī estētisko un kultūru atspoguļojošu mācību, ilgtspējīgu dzīvesveidu, cilvēktiesības un dzimumu līdztiesību. Valodas prasmju pilnveidošanai jāsekmē **miera, nevardarbīgas kultūras** un kultūru daudzveidības vērtība. Tādā veidā valodas apguve sniedz ieguldījumu **ilgtspējīgā attīstībā** un stiprina kosmopolītisku attieksmi.

Valodas politika jāveido kā **neatkarīga politikas joma**, kura ir līdztiesīga pozicionētās diskusijās ar citām politikas jomām, pretēji tam, kā bijis līdz šim. Valodas politikas kā patstāvīgas politikas jomas izveide, pamatojoties uz sabiedrības un individuālo daudzvalodību un līdzdalības mērķi, ir atsevišķu valstu, kā arī starpvalstu, nevalstisko institūciju un tīklu uzdevums.

2022. gada 9. augustā